ಪಿ.ವಿ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಕುಕ್ಕಲನಾಡು–ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಭಾಗ

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ೨೦ – ೨೫ ಕಿ.ಮೀ. ವಾಯುವ್ಯ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ, ಹೆಸರುಘಟ್ಟದ ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಮಂಚನಬೆಲೆ ಕಣಿವೆಯ ನಡುವೆ ಹರಿಯುವ ಅರ್ಕಾವತಿ ನದಿಯ ಇಕ್ಕೆಲೆಗಳ ಪ್ರದೇಶವು 'ಕುಕ್ಕಲನಾಡು' ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು. ಈ ನಾಡಿನ ಪ್ರಾಚೀನತೆ, ಭೌಗೋಳಿಕವ್ಯಾಪ್ತಿ, ನಾಮನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವುದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಬಂಧದ ಉದ್ದೇಶ.

ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ಸುಮಾರು 750ರ ಗಂಗ ಶ್ರೀಪುರುಷನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ 'ಕುಕ್ಕನರೆ ನಾಡು', 'ಕುಕ್ಕರ ಪಾಳಿಕ್ಕಾರೆನಾಡು' ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿದ್ದ ಈ ನಾಡು ಕ್ರಿ.ಶ. 11ನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚೋಳರ ಧಾಳಿಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ 'ಕುಕ್ಕನೂರು ನಾಡು' ಎಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು. ಹೊಯ್ಸಳರು ಕ್ರಿ.ಶ. 1116ರ ನಂತರ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಆಗ ಈ ನಾಡಿಗೆ 'ಕುಕ್ಕಲನಾಡು' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿ, ಮುಂದೆ ವಿಜಯನಗರದ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದ ವರೆವಿಗೂ ಉಳಿದಿತ್ತು.[1] ಪ್ರಾಯಶಃ ಈ ಹೆಸರೇ ಚೋಳರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಪೂರ್ವದಿಂದಲೂ ಜನಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ, ಕುಕ್ಕನರೆನಾಡು > ಕುಕ್ಕನೂರು ನಾಡು > ಕುಕ್ಕಲನಾಡು ಎಂಬ ಅಂಕಿತಗಳಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. 8ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ 16ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ಈ ನಾಡು ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಿತು.

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕುಕ್ಕಲನಾಡು (ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ. 750 – 1500)

ಈ ನಾಡನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಶಾಸನಗಳು ದೊರೆತ ಸ್ಥಳಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸನೋಕ್ತ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನಕ್ಷೆಯ ಮೇಲೆ ಗುರಿತಿಸಿದರೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ತಾಲೂಕಿನ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗ, ನೆಲಮಂಗಲ ಮತ್ತು ಮಾಗಡಿ ತಾಲೂಕುಗಳ ಪೂರ್ವಭಾಗ, ರಾಮನಗರ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ ತಾಲೂಕುಗಳ ಉತ್ತರ ದಿಸೆಯ ಭಾಗಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂಥ ಪ್ರದೇಶ ಕುಕ್ಕಲ ನಾಡಾಗಿದ್ದಿತೆಂದು ತಿಳಿಯು

ತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಸಣ್ಣೆನಾಡು ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಕಾಲಿನ ಅವಧಿಯ ಎಲಪಕ್ಕನಾಡು ಕುಕ್ಕಲನಾಡಿನ ಪೂರ್ವ ಎಲ್ಲೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ 'ಕಿಳಲೆ' ಮತ್ತು ಮಣ್ಣೆನಾಡುಗಳು, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಪುಲುಕಡಿನಾಡು, ಕಾಡನೂರು 70, ಪುನ್ನಾಡ 70, ಪ್ರದೇಶಗಳು, ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಕರಿಕನಾಡು, ಹೊಮ್ಮಳಿಗೆ ನಾಡುಗಳು ಮೇರೆಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೆಸರು ಬರಲು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕುಕ್ಕಲ ಎಂಬುದು ಕುಕ್+ಅಲ ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಕುಕ್ಕ್ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೋಶಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಮೂಲವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಇತರ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳ ಅಥವಾ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿರುವ ಬಾಸ್ಕ್ ಮತ್ತಿತರ ದಕ್ಷಿಣ ಐರೋಪ್ಯ ಭಾಷಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕುಕ್ಕ್ ಎಂಬುದು ಪರ್ವತದ ತುದಿ-ಶಿಖರ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಅದರ ಕೆಲವು ಜ್ಞಾತಿ ಪದಗಳು ಅಥವಾ ಸಾಧಿತ ಪದಗಳು ಕೊಂಕಾಗಿರುವ ಗುಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಒಂದು ಜ್ಞಾತಿಪದ 'ಕುರ್ಕ್ಕು' ಎಂಬುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದೆ. ಕುರ್ಕ್ಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೋಶಗಳಲ್ಲಿ 'ಕೊಕ್ಕು' ಎಂಬ ಅರ್ಥ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಕೊಕ್ಕು ಎಂಬುದು ಡೊಂಕಾಗಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು ಸರಿಯಷ್ಟೆ. ಇನ್ನು 'ಅಲ' ಎಂಬುದು ತಗ್ಗಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿಂತಿರುವ ಜಾಗ, ನದಿಯ ಮುಖಜ ಭೂಮಿ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅರ್ಥವಿರುವ ಜಲಸೂಚಿಪದವಾಗಿದೆ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಅರ್ಕಾವತಿ ನದಿಗೆ ನೀರೊದಗಿಸುವ ಅಂಕುಡೊಂಕಾದ ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಇದು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಖಚಿತ ಪಡುತ್ತದೆ. ಮಳೆಯ ನೀರಿನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ನಾವು 'ಕೊರಕಲು'ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಕುಕ್ಕಲನಾಡು ತನ್ನ ನೈಜ ಭೌಗೋಳಿಕ ವೈಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು ಮನನವಾಗುತ್ತದೆ. ಕುರ್ಕ್ಯಾಲ, ಕುಕ್ಕೆ, ಕುಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ, ಕುಕ್ಕಲಹಳ್ಳಿ[2] ಮುಂತಾದವು ಇಂತಹ ಭೂಸ್ವರೂಪದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಮೂಡಿದುದುವಾಗಿವೆ.

ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಕುಕ್ಕಲನಾಡು ಮೊದಲು ಗಂಗರ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದು ನಂತರ ಚೋಳರ ವಶವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತಗಾರರಾಗಿದ್ದ ನಾಡಗೌಡರೇ ಮುಂತಾದವರು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಚೋಳರ ಅಧೀನರಾಗಿ ಅವರ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಹೆಸರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ:- ಕುಕ್ಕನೂರ ನಾಡ ಗಾವುಂಡನ ಮಗ ರಟ್ಟಕುಳ ಕಾಲ ಚೋಳಗಾವುಂಡ, ಬಾಣಾಪುರದ ವಿಕ್ರಮ ಚೋಳಗಾವುಂಡ, ಆಲೂರ ಚೋಳ-ಗಾವುಂಡ, ಪಟ್ಟಂದೂರ ಉತ್ತಮ ಚೋಳಗಾವುಂಡ, ಬಾಳೆಯವಾಡಿಯ ಮುಮ್ಮಡಿ ಚೋಳ-ಗಾವುಂಡ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಂಗರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತತೊಡಗಿದ್ದ ಹೊಯ್ಸಳರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಚೋಳರನ್ನು ಗಂಗವಾಡಿ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹೊರ ಅಟ್ಟಲು ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1100ರ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಬಲರಾಗ ತೊಡಗಿದ ಹೊಯ್ಸಳರು ಕ್ರಿ.ಶ. 1116ರಲ್ಲಿ ಗಂಗರ ಪ್ರಾಚೀನ ರಾಜಧಾನಿ ತಲಕಾಡಿನಿಂದ ಚೋಳರನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಗಂಗವಾಡಿ 96,000 ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಆಗ ಕುಕ್ಕಲನಾಡು ಹೊಯ್ಸಳರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1325ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮನ್ಮಹಾ ನಾಯಕಚಾರ್ಯ ಮೇದಿನಿಮನ್ನೆಯರ ಗಂಡ ಉಪ್ಪೂರ ಬೊಮ್ಮಯನಾಯಕನು ಕುಕ್ಕಲ ನಾಡನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ವಿವರ ಕಿತ್ತನೆಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬೈಲಕೋನೆನಹಳ್ಳಿ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.[3] ಕ್ರಿ.ಶ. 1333ರಿಂದ 1340ರ ಅವಧಿಯ ಹಲವು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳ ಮುಮ್ಮಡಿ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ಮಹಾಸಾಮಂತಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿ ನರಲೋಕಗಂಡ ಮಯಿಲೆಯ ನಾಯಕ ಮತ್ತು ಆತನ ಸಹೋದರರು ಹೆಚ್ಚು ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು.

ಹಾಗೆಯೇ, ಕುಕ್ಕಲನಾಡಿನ ನಾಡಪ್ರಭುಗಳಾಗಿದ್ದ ಕಿತ್ತನೆಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡಗೌಡನ ವಂಶೀಯರು ಕ್ರಿ.ಶ. 1325 ರಿಂದಲೇ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಿದ್ದ ಅಂಶ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ.1340ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ವಿಜಯ

ನಗರದ ಅರಸು ಹರಿಯಪ್ಪ ಒಡೆಯನ ಶಾಸನಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳ ತೊಡಗುತ್ತವೆ. ಹೊಯ್ಸಳರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮಂತಾಧಿಪತಿಗಳು ಹಾಗೂ ನಾಡ ಪ್ರಭುಗಳೇ ಮುಂತಾದವರು, ಆಗ ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ಅಧೀನರಾಗಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಯಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಉಳಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದುದು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ.1415ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ಮೊದ ಲನೆಯ ದೇವರಾಯನ ಆಳಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಡು ಗಳ ಆಡಳಿತ ಹೆಚ್ಚು ಕೇಂದ್ರೀಕರಣವಾದಂತೆ ತೋರು ತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ನಾಡಪ್ರಭುಗಳೇ ಮುಂತಾದವರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ರಾಜನಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ನೇಮಿತ ಗೊಂಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ.1459ರ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೇ ಕುಕ್ಕಲನಾಡು ವಿಭ ಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಸರಿಸುಮಾರು ಹಿಂದಿನ ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರದೇಶವು ಎಲಹಕ್ಕನಾಡಿನ ಭಾಗ ವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತ್ತು. ನೆಲಮಂಗಲ ಮತ್ತು ಮಾಗಡಿ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ ಮಾತ್ರವೇ ಕುಕ್ಕಲನಾಡು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯ ಲ್ಪಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಕುಚಿತ ಗೊಂಡಿದ್ದಿತು. ಈ ನಾಡನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಕೊನೆಯ ಉಲ್ಲೇಖ ಕ್ರಿ.ಶ.1581ರ ನಾಗಸಂದ್ರ ಗ್ರಾಮದ ತ್ರುಟಿತ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಮುಂದೆ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಎಲಹಂಕನಾಡ ಪ್ರಭುಗಳಾದ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ವಂಶೀಯರಆಳಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹುಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅನೇಕ ಮತಶ್ರದ್ಧೆಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಅಂತಹ ಮತಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಶೈವಧರ್ಮದ ಅಂಶಗ ಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವ 'ನಾಥಸಿದ್ಧರ' ಪಂಥವೂ ಒಂದು. ಇದನ್ನು ಸಿದ್ಧಮತ, ಸಿದ್ಧಮಾರ್ಗ, ಯೋಗಮಾರ್ಗ, ಅವಧೂತಮಾರ್ಗ, ಅವಧೂತ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಎಂದುಕೂಡ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ನಾಥಪಂಥದ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಬೀರುವ ಮೌನಿನಾಥ ಮುನಿಯ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ವಿವರಗಳುಳ್ಳ ಶಾಸನ ವೊಂದು ಕುಕ್ಕಲನಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಮೌನಿನಾಥ ಮುನಿಯನ್ನು 'ಪರವಾದ್ಯ ದೃಷ್ಯ: ನಿಜರು ದ್ರರೂಪ' ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೋಳನ ಮಂತ್ರಿಮಾನ್ಯನಾಗಿದ್ದ ವಾಮನಯ್ಯನು ಆ ಮುನಿಯ ಪರಮಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಆ ಮುನಿಯು ಕಾಲಾ ತೀತನಾದಾಗ, ಪರೋಕ್ಷವಿನಯವಾಗಿ 'ಶಿಲಾ ಮಂಚ'ವನ್ನು, 'ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಭವನ'ವನ್ನು ಪ್ರಾಕಾರ ಸಮ ನ್ವಿತವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಪೂಜಾಕೈಂಕರ್ಯಗಳಿಗೆ ದತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟಿ ರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಶಾಸನ ಕ್ರಿ.ಶ.1029ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಸೋಲದೇವನ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿನ ವಿವರಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಯಲ್ಲಿ ನಾಥಪಂ ಥದ ಮುನಿಯೊಬ್ಬ ಕಾಲಾತೀತನಾ ದರೆ 'ಶಿಲಾಮಂಚ' ಹಾಗೂ 'ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಭವನ'ವೆಂಬ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ಅಂಶ ಸ್ಪಷ್ಟವಾ ಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ 'ಶಿಲಾಮಂಚ' ಎನ್ನುವುದು, ವೀರಶೈವ ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮಾನುಯಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ 'ಗದ್ದುಗೆ'ಯೇ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೌದ್ಧ ಸ್ತೂಪಗಳು, ಮುಸ್ಲಿಮರ ದರ್ಗಾ, ಹಿಂದೂಗಳ ಸಮಾಧಿ, ಬೃಂದಾವನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಆರಾಧನೆ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹದೇ ಆಚರಣೆಯ ರೀತಿಯದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿ ರುವ ಮೌನಿನಾಥಮುನಿಯ ಗುರುಪರಂಪರೆ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ: ಕೃತೋಧಿನಾಥ(ಆದಿನಾಥ)

|

ಛಾಯಾಧಿನಾಥ

|

ಸ್ತಂಭನಾಥ/ದಪಳಾದಿನಾಥ

|

ದ್ವೀಪನಾಥ

|

ಮೌನಿನಾಥ

ಇಂದು ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ವೀರಶೈವಧರ್ಮ, ಹಿಂದೆ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಶೈವ ಪಂಥ ಗಳ, ಶ್ರದ್ಧೆಗಳ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಗಳ ಸಮ್ಮಿಳನವಾ ಗಿದ್ದು, ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಶೈವಧರ್ಮವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕುಕ್ಕಲನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶಾಸನೋಕ್ತವಾಗಿರುವ ಶೈವದೇ ವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಐಗಂಡಪುರದ ಐವರ ಕಂಡೀಶ್ವರಗುಡಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದದುದಾಗಿದೆ. 'ಐವರಗಂಡ' ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನು ಕಟ್ಟಿಸಿರುವ ಅಥವಾ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ಮಾರಕವಾಗಿ ಇತರರು ಕಟ್ಟಿಸಿರಬಹುದಾದ ದೇಗುಲ ಇದಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ದೇಗುಲದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಊರಿಗಿದ್ದ 'ಹಿರಿಯ ಮತ್ತಕೂರು' ಎಂಬ ಪೂರ್ವನಾಮ ಮರೆಯಾಗಿ ಐವರಕಂಡಪುರ

ಅಥವಾ ಐಗಂಡಪುರ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಚಲಿತವಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಈ ನಾಡಿನ ಹಲವು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪವನ್ನು ಹಾಕುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಡಒಪ್ಪ 'ಶ್ರೀ ಮುಕ್ತನಾಥ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ನಾಡದೇವರ ಕುರುಹು. ನೆಲಮಂಗಲ ತಾಲೂಕಿನ ಬಿನ್ನಮಂಗಲದ ಶ್ರೀ ಮುಕ್ತಿನಾಥ ದೇವರೇ ಇದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1110ರ ಕುಲತ್ತುಂಗ ಚೋಳನ ಶಾಸನವು ಈ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಬಿನ್ನಮಂಗಲ ಮತ್ತು ನಕ್ಕೂರ್ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಈ ದೇವರ ಪೂಜಾ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ದತ್ತಿಬಿಟ್ಟಿರುವ ವಿವರ ಬಂದಿದೆ. ಹೆಸರುಘಟ್ಟದ ಚಂದ್ರಮೌಳೇಶ್ವರ ದೇವರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಕ್ರಿ.ಶ. 1535ರ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1033ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೋಳ ದೇವನ ಶಾಸನವೊಂದು ಐಗಂಡಪುರದ ಇಂದಿನ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿದೇವಾಲಯದ ತಳಪಾದಿಯ ಮೇಲೆ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ('ಕೋನೇರಿಯನ್ ಮೈಕೊಂಡಾನ್ ರಾಜಮಾಣಿಕ್ಕ ಮೂವೇನ್ದ ವೇಳಾನ್ಪ್ ದೇವರಿಗೆ) ದಂಡನಾಯಕ ಪಾಮನಯ್ಯನು ಈ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ದತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ.

ವಿಜಯನಗರದ ಮೊದಲನೇ ದೇವರಾಯನ ಕಾಲದ ಕ್ರಿ.ಶ. 1418ರ ಶಾಸನವೊಂದು ಕನ್ನಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿನ ತಿರುಮಲೆನಾಥದೇವರಿಗೆ ಆಲೂನಿನ ಎರಡು ಮಗ್ಗಗಳನ್ನು ಸುಂಕಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದತ್ತಿಬಿಟ್ಟ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈಗ ಕನ್ನಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಚೆನ್ನಿಗರಾಯನದೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿರುವ ದೇವಾಲಯವು 15ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ತಿರುಮಲೆನಾಥದೇವರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದ್ದಿತಲ್ಲದೆ, ಬಟ್ಟೆನೆಯ್ಯುವ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಊರ್ಜಿತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗ, ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಶೀಲಗಳೇ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದ್ದವು. ಅಂತಹ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ರಾಜರು, ಸಾಮಂತರು ಮುಂತಾದವರಲ್ಲದೆ ನಾಡ ಪ್ರಭುಗಳಂತಹ ಕೆಳಸ್ತರದ ಆಡಳಿತಗಾರರೂ ಕೂಡ ಅನೇಕ ಜನೋಪಯೋಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕುಕ್ಕಲನಾಡಿನ ಮಹಾಸಾಮಂತಾಧಿಪತಿ ಮಯಿಲೆಯನಾಯಕ ಮತ್ತು ಆತನ ಸಹೋದರರು, ಭೂಮಿ ಮೇಲಿನ ದೇವ, ನರ, ಮೃಗ, ಪಕ್ಷಿ ಮೊದಲಾದ ಯೋನಿ ಜೀವರಾಶಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರ್ವಕಾಲವೂ ರಕ್ಷಿಸಲೆಂದು ಅನವರತವೂ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ರಾಮಸಮುದ್ರವೆಂಬ ಕೆರೆಯನ್ನು 3000 ಹೊನ್ನನಿಕ್ಕಿಕಟ್ಟಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುವ ಶಾಸನ ಬೆಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ ತಾಲೂಕಿನ ರಾಮಸಂದ್ರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದು ಕ್ರಿ.ಶ. 1340ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ.

ಕುಕ್ಕಲನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಆ ನಾಡಿನ ನಾಡ ಪ್ರಭುಗಳಾದ ಕಿತ್ತನೆಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡಗೌಡನ ವಂಶೀಯರು ಗಮನಾರ್ಹರು. ಆ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬಯಿಚವ್ವೆ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಿಗೆ 'ದಂಡಿಗೆಯ ಬೀಯ' ಕ್ಕೆಂದು ತಾನಱಿಕೆಱೆ ಹೊಲದೊಳಗಣ ಬಯಿರವ್ವೆಹಳ್ಳಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವ ಚಟ್ಟಣಕುಂಟೆ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಉಂಬಳಿಬಿಟ್ಟಿರುವ ಅಂಶ ಕ್ರಿ.ಶ. 1340ರ ಬೈಚಗುಪ್ಪೆ ಗ್ರಾಮದ ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಸರ್ವಕೊಡಗಿಯಾಗಿ 'ಬಯಿರವ್ವೆಹಳ್ಳಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮವೊಂದನ್ನು ನೀಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಇಂದಿನ ಬೈಚಗುಪ್ಪೆ ಗ್ರಾಮವೇ ಶಾಸನೋಕ್ತ ಬಯಿರವ್ವೆಹಳ್ಳಿ ಆಗಿದೆ. 'ದಂಡಿಗೆಯ ಉಂಬಳೀ', 'ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಉಂಬಳಿ' ಎಂದು ಕೂಡ ಇಂತಹ ದತ್ತಿಯಗಳನ್ನು ಕರೆದಿರುವುದು; ಮಂಡ್ಯಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲವು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಉಂಬಳಿ ಕೊಡಗೆ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ದಾನವಾಗಿದ್ದು, ಈ ದಾನದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಗ್ರಾಮದಾನಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಹೊಯ್ಸಳ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ಕಾಲದ ಕ್ರಿ.ಶ.1330ರ ಕಿತ್ತನೆಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದ ತ್ರುಟಿತ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ 'ಹಲರು' ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ವರ್ತಕರನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಇವರನ್ನು ವಿನಿಮಯವೃತ್ತಿಯ ವರ್ತಕರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ದೇವಾಲಯಗಳ ಮಂಟಪ, ಭೋಗ ಮಂಟಪ, ಮುಖಶಾಲೆ ನಿರ್ಮಾಣದಂಥ ಬಿಡಿಯಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಹಲರುಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ವರ್ತಕರು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಮರಣ ಹೊಂದಿದಾಗ ಅವರ ಆಸ್ತಿ, ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದ ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ

ಸಲ್ಲಬೇಕೆಂತಲೂ ಅಣ್ಣತಂಮದಿರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಳಿಯ ಮಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲುವುದೆಂದೂ, ಇವರ್ಕ್ಯಾರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಬೇಕೆಂತಲೂ 'ಜಾತಿಯ ಆಚಾರ್ಯಪಥಕ'ವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವಂತಹ, ಕಿತ್ತನೆಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಶಾಸನ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಮಹಾಮಾತ್ರ ಜವಮ್ಮ್ರಯನ ಮಗ ಶಾಸನ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಪುಣ್ಯಸಮ್ಮ್ರ, ಕೇಶವದೇವ, ನಾಡಸೇನಬೋವ ಕೇಶವದೇವನ ಮಕ್ಕಳು ಅನಂತಣ್ಣ, ಸೇನಬೋವಲಿಂಗಣ್ಣ, ಸೇನಭೋವ ಚಿಕ್ಕಂಣ ಮುಂತಾದವರು ಈ ನಾಡಿನ ಶಾಸನಗಳ ಪಾಠರಚಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅಂಶ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಮ್ಮಿಆಚಾರಿ ಮಗನಾಗನ್, ಚಿನೋಜ, ಮರೋಜ, ಸಿದ್ದೇಶ್ವರಾಚಾರಿ ಎಂಬುವವರು ಶಾಸನ ಬರಹ ಹಾಗೂ ಕಂಡರಣೆಕಾರರಾಗಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರದೇಶ, ಮೂಲತಃ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕಾರಣದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಭಾಗವಾಗಿ, ಆಡಳಿತ ಘಟಕವಾಗಿ ತನ್ನತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು. ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ಆಳಿಕೆಯ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದ ಅವಧಿಯವರೆವಿಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದು, ದೇವಾಲಯ, ಕೆರೆ ಕಾಲುವೆಗಳ ರಚನೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನೋಪಯೋಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದವು.

ಗ್ರಂಥ ಋಣ

1. ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯ ಕರ್ನಾಟಿಕ, ಸಂಪುಟಗಳು ೯ ಮತ್ತು ೧೨. (ರೈಸ್ ಆವೃತ್ತಿಗಳು)
ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯ ಕರ್ನಾಟಿಕ, ಸಂಪುಟಗಳು ೬ ಮತ್ತು ೭. (ಮೈಸೂರು ಆವೃತ್ತಿಗಳು)
2. ಕೆಮ್ತೂರು ರಘುಪತಿಭಟ್ಟ - ತುಳುನಾಡಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು 1979.
3. ಬಿ.ಆರ್. ಹಿರೇಮಠ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವರ್ತಕರು, ಧಾರವಾಡ, 1986
4. ತಾಳ್ತಜೆವಸಂತಕುಮಾರ, - ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮುಂಬಯಿ 1988
5. ನಾಥಸಂದೇಶ (ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆ) ಸಂ-ಡಾ॥ ನೀಲಕಂಠ ಸ್ವಾಮಿಜಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
6. ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಗೋಪಾಲರಾಯ - ಬೈಲಕೊನೇನಹಳ್ಳಿ ಶಿಲಾಶಾಸನ, ಇತಿಹಾಸದರ್ಶನ, ಸಂ. ೨-೧ (1987) ಬೆಂಗಳೂರು

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

1. ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಿಪಟೂರು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ 'ವೀರರಾಜೇಂದ್ರ, ಚೋಳ ಕುಕ್ಕಲನಾಡು' ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ 'ಕುಕ್ಕಲ ನಾಡಿಗೂ' ಇದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ.
2. ಈ ನಾಡಿನ ಉತ್ತರಕ್ಕಿರುವ ಕುಕ್ಕನ ಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಕುಕ್ಕಲ ಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮಗಳು ಈ ನಾಡ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಿತ್ತನೆಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿರುತ್ತಾರೆ.
3. ಈ ನಾಡನ್ನು ಆಳಿದ ಇತರರೆಂದರೆ ಪೆರ್ಗ್ಗಡೆ ಅಚಲಯ್ಯ (1156), ಅಧಿಕಾರಿ ಹರಿಯಾಕ್ಕರಸ (1418) ಬುಕ್ಕನಾಯ್ಕ (1430). ರಾಮಯ್ಯದೇವರ ಕುಮಾರ ಅನಂತಯ್ಯ ಮಹಾ ಅರಸು (1495).

* ಈ ಸಂಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಸೂಚನೆ ಹಾಗೂ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಸನ್ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಬಿ. ತಾಯಪ್ಪ (ಜೋಗುಪಾಳ್ಯ, ಹಲಸೂರು) ಅವರಿಗೆ ಲೇಖಕ ಋಣಿ.